STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY – OKRUHY SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Bakalářské studium

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PROPEDEUTIKA

KPG/BPRP@

1. Pedagogika jako věda: Vědní obor pedagogika. Předmět pedagogiky, její funkce, základní terminologie (výchova, vzdělávání, učení – obecná charakteristika). Přístupy k systému pedagogických disciplín. Vztah pedagogiky k ostatním vědám. Vztah pedagogické teorie a praxe. Aktuální problémy a otázky pedagogiky.
2. Dějiny pedagogiky – základní historické etapy a milníky. Vývoj pedagogiky jako vědy.
3. Člověk a výchova v dějinách (filosoficko-antropologické chápání člověka a výchovy od antiky po současnost, odrazy dobových konceptů výchovy v současné době, soudobé teorie výchovy a vzdělávání).
4. Obecná charakteristika a význam pedagogického výzkumu, kvantitativní a kvalitativní pedagogický výzkum (základní charakteristika obou přístupů, jejich porovnání, klady, zápory).
5. Metody kvantitativně a kvalitativně orientovaného výzkumu v pedagogice (základní charakteristika vybraných metod a jejich použití).
6. Pedagogická antropologie, její zaměření a význam. Antropometrie, růst a vývoj dítěte, ontogeneze, hygiena. Výchova ke zdraví, metody výchovy ke zdraví, zdraví a jeho determinanty a zdravý životní styl.
7. Obecná didaktika. Organizační formy výuky a metody (jejich klasifikace). Výhody a nevýhody jednotlivých forem a metod. Materiálně-didaktické pomůcky.
8. Osobnost pedagoga. Vymezení osobnosti z hlediska psychologie. Požadavky kladené na jeho osobnost, společenská úloha učitele a vychovatele, aktuální problémy pedagogické profese. Kázeň a autorita ve výchově, styly vedení. Komunikace v edukačním prostředí.
9. Osobnost vychovávaného jedince a její individualita. Vymezení osobnosti z hlediska psychologie. Vychovatelnost a vzdělavatelnost člověka. Interakce vychovatele a vychovávaného. Faktory formování lidského jedince.
10. Analýza výchovného procesu – etapy výchovného procesu, výchovné zásady, efektivita výchovného procesu, metody výchovy a role motivace ve výchově, výchova v postmoderní společnosti.
11. Legislativní rámec výchovy a vzdělávání v ČR. Systém českých kurikulárních dokumentů. Vysvětlení pojmů: klíčové kompetence, odborné kompetence, vzdělávací oblast, průřezové téma, profil absolventa.
12. Pedagogicko-psychologická diagnostika při činnostech pedagoga – oblasti pedagogické diagnostiky, charakteristika a aplikace metod, které může pedagog ve své praxi použít.
13. Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami. Základní termíny, dělení speciální pedagogiky. Historický vývoj přístupů k jedincům s postižením. Možnosti výchovy a vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Základní legislativní rámec.
14. Vymezení pojmů integrace a inkluze. Základy speciálně pedagogické diagnostiky. Praktické aspekty integrace a inkluze jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami.
15. Předmět a význam psychologie (nejen ve vztahu k sociální pedagogice), stručný přehled dějin psychologie, systém psychologických disciplín a směrů (biologický směr, behaviorismus, psychoanalýza, kognitivní psychologie, humanistická psychologie, gestalt psychologie).
16. Vývojová psychologie – předmět, koncepce (S. Freuda, J. Piageta, E. Eriksona, L. Kohlberga). Psychologická charakteristika dítěte předškolního věku/období školního věku a dospívání/vývojová stádia dospělosti a stáří (charakteristika vývojových etap ve vztahu k výchově).

17. Jedinec v sociální skupině – definice, klasifikace skupin, pozice a role ve skupině, atmosféra a klima ve skupině. Postoje a sociální percepce – předsudky, stereotypy a chyby při hodnocení lidí.
18. Konformita a sociální interakce (prosociální chování, láska, altruismus, atraktivita, afiliace, vůdcovství). Druhy interakce (kooperace, soupeření, konflikt, transformace). Sociální formování osobnostních vlastností. Vztahy mezi lidmi – působení, pravidla, typy moci.
19. Problematika normality a patologie. Různá pojetí normality. Příčiny vzniku psychických odchylek, příčiny poruch zdraví. Holistické pojetí zdraví. Psychická deprivace. Emoční poruchy a poruchy chování v dětském věku a dospívání.
20. Učení – vymezení, teorie učení – geneticky naprogramované formy učení, klasické podmiňování, operantní podmiňování, sociální učení, senzomotorické učení, pamětní učení).
21. Emoce – vymezení, dělení, vlastnosti, teorie emocí.
22. Motivace – vymezení, motivy, dělení, teorie motivace.
23. Filozofie výchovy v systému pedagogických věd. Předmět, cíl a metody filozofie výchovy. Historický pohled na filozofii výchovy. Metafyzická, antropologická, gnozeologická a etická východiska pro pedagogické názory a systémy v historii evropské a americké pedagogiky od starověku po současnost.
24. Vzdělávací soustava v ČR. Systém škol a školských zařízení, legislativní úprava, zaměření a funkce jednotlivých typů zařízení, poradenské služby poskytované ve školách a školských zařízeních, charakteristika nabízených služeb, klientela, specifika práce jednotlivých odborníků ve školách a školských poradenských zařízeních včetně etických aspektů jejich poradenské práce.
25. Teorie výchovy. Teorie výchovy před J. A. Komenským, výchova a vzdělávání v díle J. A. Komenského, klíčové osobnosti novověkých teorií výchovy (J. Locke, J. J. Rousseau, J. F. Herbart). Teoretické přístupy k výchově s dopadem na sociální pedagogiku – (J. H. Pestalozzi, J. Bosco), pragmatická pedagogika. Teorie výchovy ve vztahu k sociální pedagogice. Současné proměny výchovy a vzdělávání.

DOPORUČENÁ LITERATURA:

1. BECK, Ulrich. Riziková společnost: na cestě k jiné moderně. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2011.
2. BERTRAND, Y. Contemporary Theories and Practice in Education. 2. vyd. Madison: Atwood Publishing, 2003.
3. BERTRAND, Y. Soudobé teorie vzdělávání. Praha: Portál, 1998.
4. BREZINKA, W. Filozofické základy výchovy. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996.
5. CARR, D. Making sense of education : an introduction to the philosophy and theory of education and teaching. Routledge, 2002.
6. CICHÁ, M. a kol. Integrální antropologie. Praha: TRITON, 2014.
7. CIPRO, M. Galerie světových pedagogů I – III. Praha: M. Cipro, 2002.
8. ČÁP, J., MAREŠ, J. Psychologie pro učitele. 1.vyd. Praha: Portál, 2002.
9. ČAPEK, R. Moderní didaktika. Praha: Grada, 2015.
10. ČAPEK, R. Odměny a tresty ve školní praxi. 2. vyd. Praha: Grada, 2014.
11. DEWEY, J. Demokracie a výchova. Praha: Jan Leichter, 1932.
12. DRAPELA, V. J. Přehled teorií osobnosti. Praha: Portál, 2003.
13. FOSNOT, C. T. (ed.) Constructivism: Theory, Perspectives, and Practise. 2. vyd. New York, London: Tea-chers College Press, 2005.
14. GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2010. 261 s.
15. HENDL, J. Kvalitativní výzkum. 3. vyd. Praha: Portál, 2012.
16. HORÁK, Z. Církve a české školství: právní zajištění působení církví a náboženských společností ve školství na území českých zemí od roku 1918 do současnosti. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 264 s.
17. CHRÁSKA, M. Úvod do výzkumu v pedagogice. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003.
18. HERBART, J. F. Herbart a jeho pedagogika. Praha: SPN, 1977.
19. JANKŮ, M. Základy práva pro posluchače neprávnických fakult. Praha: C.H.Beck, 2016.
20. JEDLIČKA, R. Psychický vývoj dítěte a výchova. Praha: Grada, 2017.
21. JŮVA, V. Stručné dějiny pedagogiky. Vyd. 2. Brno: Paido, 1994. 79 s.
22. KANTOROVÁ, J., GRECMANOVÁ, H. Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I. Olomouc: Hanex, 2008. 244 s.
23. KANTOROVÁ, J., GRECMANOVÁ, H. Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky II. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 2010. 182 s.
24. KOMENSKÝ, J. A. Pampaedia. In KOMENSKÝ, J. A. Obecná porada o nápravě věcí lidských. III. sv. Praha: Svoboda, 1992.
25. KOMENSKÝ, J. A. Velká didaktika. In PATOČKA, J. et al. (eds.) Vybrané spisy J. A. Komenského. Sv. 1. Praha: SPN, 1958.
26. KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. Prostředí, člověk, výchova. Brno: Paido, 2001.
27. LYOTARD, J. F. O postmodernismu. 1. vyd. Praha: Filosofia, 1993. 206
28. MACHOVÁ, J., KUBÁTOVÁ, D. a kol. Výchova ke zdraví. 2.vyd.Praha: Grada, 2015.
29. PELCOVÁ, N. Filozofická a pedagogická antropologie. Praha: Karolinum, 2000.
30. PELCOVÁ, N. Vzorce lidství: filosofické základy pedagogické antropologie. Vyd. 2., přeprac. a rozš., v Portálu 1. Praha: Portál, 2010. 261 s.
31. STÖRIG, H. J. Malé dějiny filozofie. 7. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000.
32. STROUHAL, M. Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. 192 s.
33. ŠTVERÁK, V. Obecná a srovnávací pedagogika. 2. vyd. Praha: Karolinum, 1999.
34. VÁGNEROVÁ, M. Psychopatologie pro pomáhající profese. 3. vyd. Praha: Portál. 1999.

35. VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie. Praha: Portál, 2000.
36. VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012.
37. VALENTA, Jiří. Právní rámec řízení škol a školských zařízení. Karviná: Paris, 2013.
38. VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a BUREŠ, M. Pedagogika pro učitele. Praha: Grada, 2011. 456 s.
39. VYMĚTAL, J. Úvod do psychoterapie. Praha: Grada, 2003.
40. Zákon č. 561/2004 Sb. zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.